

4 PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

4.1 PLATOBNÉ SLUŽBY

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon o platobných službách, ktorým sa do slovenskej legislatívy preniesla smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/2366/ES o platobných službách s účinnosťou od 13. 1. 2018. V roku 2018 bola schválená novela zákona o platobných službách, ktorá okrem iného vymedzuje podmienky na zrušenie mimosúdneho riešenia sporov prostredníctvom Stáleho rozhodcovského súdu. Riešenie spotrebiteľských sporov bude zabezpečené prostredníctvom subjektu alternatívneho riešenia sporov. Na európskej úrovni pokračoval proces prípravy vykonávacích predpisov a usmernení podľa smernice o platobných službách i proces novelizácie nariadenia o cezhraničných platbách.

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb sú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001,
- nariadenie č. 260/2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009,
- nariadenie 2015/847 o údajoch sprevádzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006,
- nariadenie 2015/751 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu,
- delegované a vykonávacie nariadenia podľa smernice o platobných službách.

Do tejto kategórie patrí aj opatrenie NBS č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov. Patrí sem aj opatrenie NBS č. 6/2013 o identifikátore príjemcu inkasa a registri identifikátorov príjemcov inkás.

V roku 2018 NBS schválila návrh SBA neplatiť v roku 2018 príspevok bánk na činnosť Stáleho rozhodcovského súdu SBA, zriadeného podľa zákona o platobných službách na mimosúdne riešenie sporov. V nadväznosti na prijatú novelu zákona o platobných službách sa spotrebiteľské spory súvisiace s poskytovaním platobných služieb budú riešiť prostredníctvom Inštitútu alternatívneho riešenia sporov Slovenskej bankovej asociácie.

4.2 PLATOBNÉ SYSTÉMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

4.2.1 PLATOBNÝ SYSTÉM TARGET2 A TARGET2-SK

Národná banka Slovenska prevádzkuje už desiaty rok komponent systému TARGET2 ako platobný systém TARGET2-SK. Rok 2018 uplynul bez výrazných prevádzkových incidentov, ktoré by zásadne ohrozili systém a jeho účastníkov. Nevyskytli sa ani problémy, ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb alebo narušili samotnú prevádzku systému TARGET2 v NBS.

Okrem dennej prevádzky systému NBS zabezpečovala konzultačnú podporu účastníkom a pravidelné testovanie procedúr na obnovu činnosti. Podieľala sa aj na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej sa systém TARGET2 prevádzkuje. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP zavádzajú nové funkčné prvky a zmeny, ktoré Eurosystem schválil na základe požiadaviek užívateľov systému. Odstraňujú sa nimi tiež chyby identifikované v predchádzajúcej verzii.

Súčasťou systému TARGET2 sú aj účelové peňažné DCA účty, ktoré sú vedené centrálnymi bankami a sú vyhradené na vyrovnanie peňažnej časti obchodov s cennými papiermi v peniazoch centrálnych bánk. Peňažné DCA účty sú poskytované prostredníctvom technickej platformy T2S.

Eurosystem v novembri 2018 úspešne uviedol do prevádzky celoeurópsku platobnú službu Target Instant Payment Settlement (TIPS), ktorá umožňuje rýchle, bezpečné a nepretržité vyrovnanie okamžitých platieb 24 hodín denne/7 dní v týždni/365 dní v roku v priebehu niekoľkých sekúnd. TIPS je ďalšou službou v oblasti platieb, ktoré poskytuje Eurosystem.

V roku 2018 NBS organizovala dve pracovné stretnutia s účastníkmi TARGET2-SK, ktorých predmetom boli bližšie informácie o pripravovanej službe TIPS a zmeny súvisiace s nasadením novej verzie systému TARGET2.

NBS v roku 2018 prijala a zverejnila:

- rozhodnutie NBS č. 9/2018 z 27. 11. 2018 o podmienkach otvorenia a vedenia TIPS účelového peňažného účtu (TIPS DCA) v rámci TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 10/2018 z 27. 11. 2018 o podmienkach otvorenia a vedenia T2S účelového peňažného účtu (T2S DCA) v rámci TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 11/2018 z 27. 11. 2018, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 7/2015 o podmienkach otvorenia a vedenia PM účtu v TARGET2-SK,
- rozhodnutie NBS č. 12/2018 z 27. 11. 2018, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie NBS č. 4/2010 o postupoch vyrovnania pre pridružené systémy TARGET2-SK v znení neskorších predpisov.

4.2.2 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM TARGET2-SK

Do platobného systému TARGET2-SK bolo v roku 2018 zapojených spolu 36 účastníkov: 32 priamych účastníkov a 4 pridružené systémy – SIPS; Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s.; Sia Slovakia, s. r. o. (zmena názvu, pôvodne First Data) a Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s. V roku 2018 pristúpili do platobného systému TARGET2-SK dvaja noví účastníci s priamou účasťou: Expobank CZ, a. s., a Raiffeisen Centrobank AG, pobočka zahraničnej banky.

V priebehu roka sa prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK spracovalo vyše 170-tis. transakcií v celkovej hodnote vyše 500 mld. €. V porovnaní s rokom 2017 nastal pokles počtu uskutočnených transakcií o takmer 20 % (vyše

43-tis. transakcií), avšak narástla hodnota finálnych transakcií v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 9,5 % (vyše 47 mld. €) (grafy 25 a 26).

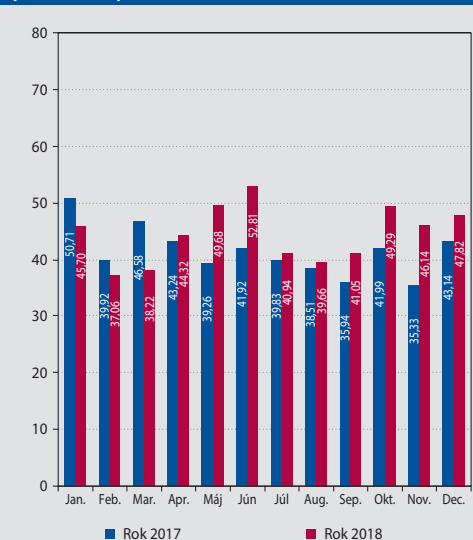
TARGET2-SK mal 255 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 691 platobných transakcií v celkovej hodnote vyše 2 mld. €.

Graf 25 Počet platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2017 a 2018

Zdroj: NBS.

Graf 26 Hodnota platieb spracovaných v TARGET2-SK v rokoch 2017 a 2018 (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

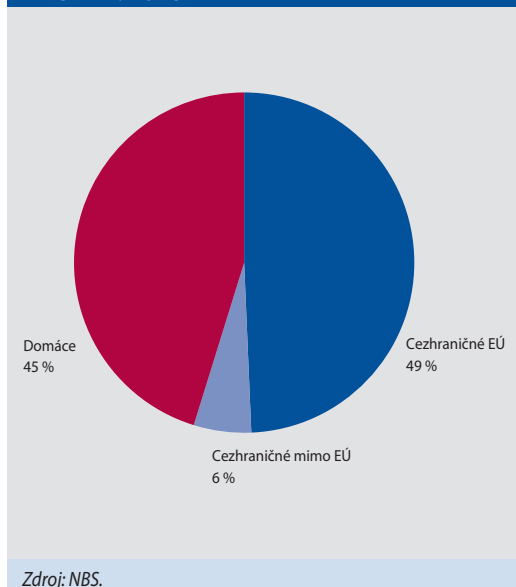
Percentuálny podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2018 bol v pomere 65:35 v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb bol podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 7:93, výrazne v prospech medzibankových platieb.

Služby systému TARGET2 využívalo 24 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK bolo zaznamenaných 45 % domácich a 55 % cezhraničných platieb. Ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v pomere 52:48 v prospech domácich platieb (grafy 27 a 28).

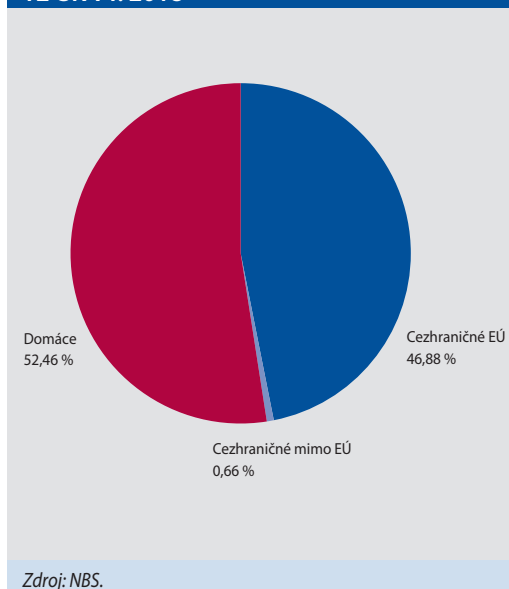
4.2.3 PLATOBNÝ SYSTÉM SIPS

Platobný systém SIPS je retailový platobný systém prevádzkovaný NBS už pätnásť rok. V roku 2018, tak ako v predchádzajúcich rokoch, NBS prostredníctvom platobného systému SIPS zabezpečovala spracovanie klientskych platieb v eurách. Prostredníctvom platobného systému SIPS sa spracovávali nielen domáce, ale aj cezhraničné SEPA úhrady a SEPA inkasá. Spracovanie SEPA úhrad a SEPA inkás smerovaných na poskytovateľov platobných služieb, ktorí nie sú účastníkmi platobného systému SIPS, zabezpečila NBS prostredníctvom paneurópskeho

Graf 27 Pomer počtu cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v r. 2018

Graf 28 Pomer hodnoty cezhraničných a domácich platieb poslaných účastníkmi T2-SK v r. 2018

klíringového domu – systému STEP2, ktorého je priamym účastníkom.

Spôsob spracovania platieb a vyrovnania výsledkov spracovania platieb sa v platobnom systéme SIPS v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil. Aj v roku 2018 sa platby spracovávali v štyroch klíringových cykloch opakujúcich sa v každom prevádzkovom dni. Vyrovnanie výsledkov spracovania platieb účastníkov platobného systému SIPS z jednotlivých klíringových cyklov sa realizovalo v platobnom systéme TARGET2-SK – platobný systém SIPS je jeho pridruženým systémom.

Počas roku 2018 sa harmonizovala funkčnosť platobného systému SIPS s funkčnosťou systému STEP2 a s pravidlami Európskej platobnej rady pre SEPA úhrady a SEPA inkasá. NBS začala v roku 2018 druhú etapu modernizácie zúčtovacieho centra platobného systému SIPS. Pokračovať bude až do roku 2020, keď bude do prevádzky uvedený nový modul zúčtovacieho centra s využitím moderných informačných technológií.

Okrem zabezpečovania prevádzky platobného systému SIPS pokračovala NBS vo vydávaní identifikátorov príjemcov inkás (tzv. CID-ov) pre fyzické alebo právnické osoby, ktoré mali záujem

o iniciovanie SEPA inkás. Všetky vydané CID-y sú evidované v registri identifikátorov inkás, ktorý NBS prevádzkuje už piaty rok po tom, čo jeho správu prevzala od Slovenskej bankovej asociácie. Od roku 2013 do konca roku 2018 bolo vydaných 487 CID-ov.

4.2.4 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM SIPS

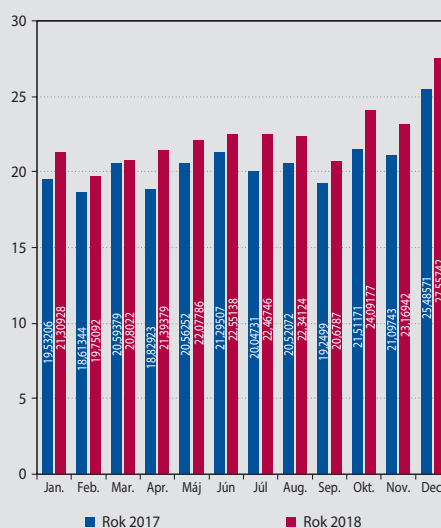
ŠTATISTIKA PLATOBNEHO SYSTÉMU SIPS

V priebehu roka nastala jedna zmena v počte účastníkov platobného systému SIPS, do ktorého pristúpila Expobank CZ, a. s. Na konci roka mal platobný systém SIPS spolu 25 účastníkov, z toho 22 domácich a 3 zahraničných poskytovateľov platobných služieb.

V roku 2018 bolo prostredníctvom platobného systému SIPS spracovaných 238,6 mil. transakcií v celkovej hodnote 268,2 mld. €. V porovnaní s predchádzajúcim rokom v počte transakcií išlo o nárast približne o 5 %, pričom v hodnote o vyše 8 % (grafy 29 a 30).

Z uvedeného počtu transakcií sa takmer 93 % uskutočnilo v rámci domáceho prostredia. Podiel počtu transakcií, ktoré platobný systém SIPS v roku 2018 uskutočnil prostredníctvom napojenia na paneurópsky systém STEP2, dosiahol

Graf 30 Porovnanie hodnoty transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2017 a 2018 (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

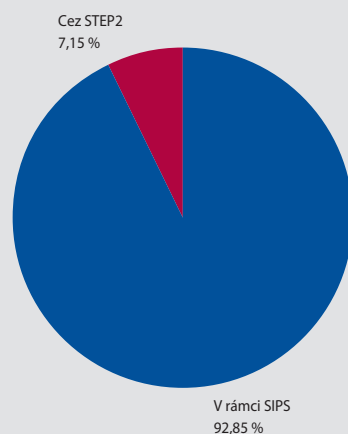
úroveň vyše 7 %. V oblasti hodnoty transakcií predstavoval ich podiel cez systém STEP2 takmer 28 %. V rámci domáceho prostredia sa uskutočnilo viac ako 72 % z celkovej hodnoty transakcií, čím sa zachoval trend z predchádzajúceho roka (grafy 31 a 32).

Graf 29 Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2017 a 2018 (mil.)

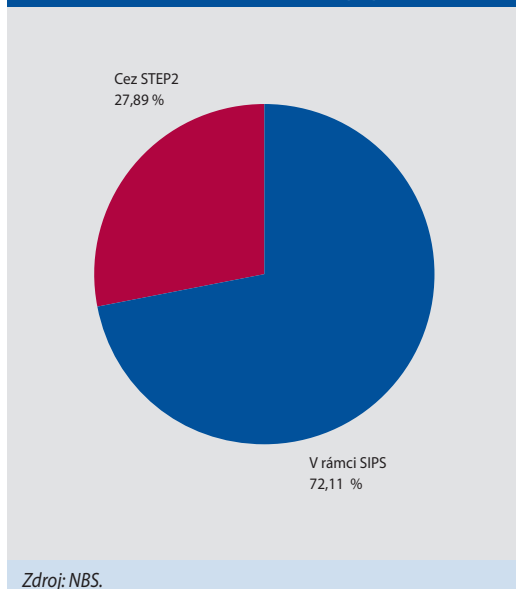
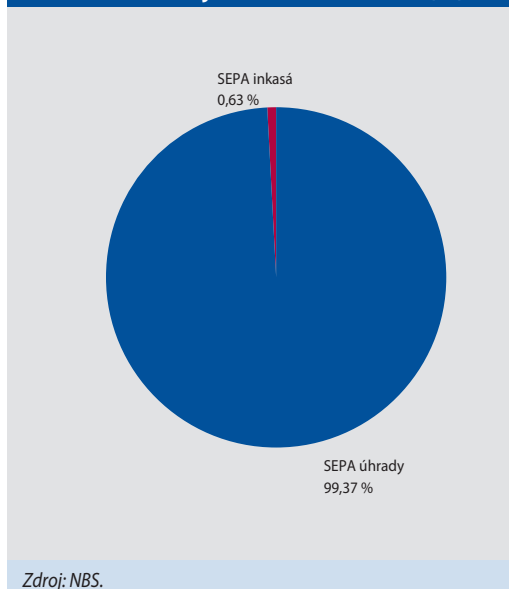

Zdroj: NBS.

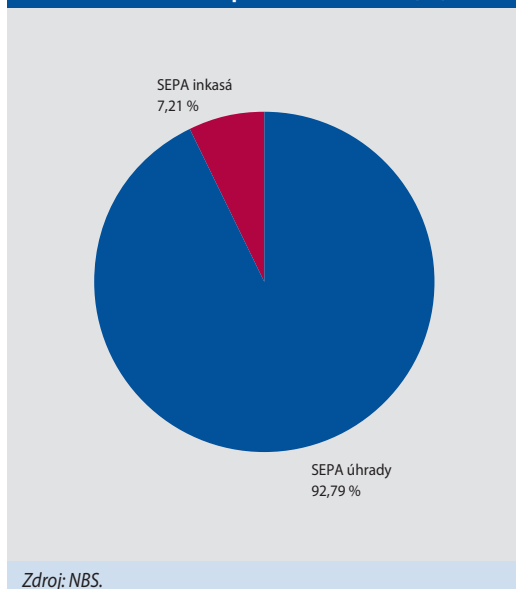
Graf 31 Podiel počtu transakcií v rámci SIPS a cez STEP2 v roku 2018 (%)

Zdroj: NBS.

Graf 32 Podiel hodnoty transakcií v rámci SIPS a cez STEP2 v roku 2018 (%)**Graf 34 Podiel hodnoty SEPA úhrad a SEPA inkás na celkovej hodnote transakcií (%)**

Z pohľadu prerozdelenia na SEPA platobné nástroje z celkového počtu spracovaných SEPA platieb dominujú SEPA úhrady v počte aj hodnote v porovnaní so SEPA inkasami (grafy 33 a 34).

Graf 33 Podiel počtu SEPA úhrad a SEPA inkás na celkovom počte transakcií (%)

4.2.5 PLATOBNÉ KARTY

Koncom roka 2018 bolo v SR aktívnych 5 228 729 platobných kariet. Ich počet sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil o necelé percento. Trhu dominovali karty s logami dvoch najväčších kartových schém VISA a MasterCard. Podiel kariet s bezkontaktnou technológiou sa zvýšil na 95,6 %. Uskutočnilo sa viac ako 562 miliónov kartových transakcií v celkovej hodnote takmer 27 mld. €. V počte transakcií nastal v porovnaní s predchádzajúcim rokom nárast o 16,9 % a v hodnote transakcií o 12,3 %.

AKCEPTÁCIA KARIET

Počet bankomatov na slovenskom trhu sa v roku 2018 zvýšil o 52. Bankomatovú sieť tvorilo 2 778 bankomatov. Počet hotovostných výberov z bankomatov vzrástol v porovnaní s rokom 2017 o 1,3 % a v hodnote transakcií o 6 %. Celková hodnota hotovostných výberov bola takmer 15 mld. €.

Ku koncu roka 2018 bolo v prevádzke 45 330 bankových EFT POS terminálov a 2 897 obchodníkov akceptujúcich platobné karty na internete. Ich prostredníctvom sa počas roka uskutočnilo viac ako 14 mil. transakcií v celkovej hodnote takmer 0,6 mld. €. Počet transakcií tým medziročne narástol o 22,3 % a hodnota takmer o 18 %.

Novinkou v oblasti platobných kariet bolo spustenie poskytovania mobilných platieb v spolupráci so spoločnosťou Google pod názvom GooglePay. Službu pre svojich držiteľov kariet vo februári 2018 zaviedlo 5 bánk pre karty s logami kartových spoločností MasterCard a VISA.²⁰

4.3 SPOLUPRÁCA S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI

HODNOTENIE SSS A ICH LINIEK

Národná banka Slovenska ako súčasť Eurosystemu sa spolupodieľala na vypracovaní stanoviska pre Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s., a Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s., v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 909/2014 z 23. 7. 2014 o zlepšení vyrovnaní transakcií s cennými papiermi v EÚ, centrálnych depozitároch cenných papierov a o zmene smerníc 98/26/EC a 2014/65/EÚ a nariadenia (EÚ) č. 236/2012 (CSDR). Žiadosti centrálnych depozitárov o udeľenie povolenia posudzovala NBS ako relevantná autorita podľa článku 12 ods. 1 nariadenia č. 909/2014.

Eurosystem vydal v prípade oboch depozitárov pozitívne stanovisko, ktorého súčasťou bolo aj viacero odporúčaní. Ich naplnenie prispieje k dosiahnutiu úplného súladu CDCP, a. s. a NDCDP,

a. s. s požiadavkami CSDR. Finálne stanovisko odsúhlasila Rada guvernérov ECB.

EUROSYSTEM, TARGET2 SECURITIES

Prevádzka spoločnej platformy Target2 Securities (T2S) bola v roku 2018 stabilná. NBS sa zúčastňovala na testovaní novej verzie T2S. Verzia 2.0 bola uvedená do prevádzky v júni 2018, umožnila spracovanie transakcií v T2S aj v iných menách ako euro. V priebehu roka 2018 v účasti T2S nastali viaceré zmeny:

- október 2018 – migrácia dánskej koruny DKK do T2S, teda pripojenie dánskeho RTGS systému (Kronos2) do T2S v záujme umožnenia vyrovnaní DKK v T2S a migrácia VP Securities na účely vyrovňovania v DKK (doposiaľ VP Securities vykonával v T2S iba vyrovnanie v euromene),
- migrácia nového francúzskeho depozitára ID2S do T2S,
- pripojenie centrálnej banky Írska (CBI) do T2S,
- zrušenie účasti luxemburského depozitára VP Lux v T2S vzhľadom na ukončenie jeho činnosti.

Schválené návrhy na zmenu, ktoré sa stanú obsahom ďalšej novej verzie, sú vždy predmetom konzultácií na národných trhoch.

NBS sa zapojila do písomných konzultácií týkajúcich sa harmonizácie a zabezpečovala monitoring plnenia harmonizačných štandardov v rámci národného trhu.

5 ŠTATISTIKA

Národná banka Slovenska metodicky pripravuje, zbiera, zostavuje a zverejňuje široké portfólio štatistík, ktoré slúžia na zabezpečenie výkonu jednotnej menovej politiky eurozóny, stability finančného systému Slovenskej republiky, iných činností Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB), Eurostatu, BIS a iných medzinárodných inštitúcií. Údajovú základňu tvoria údaje finančných aj nefinančných subjektov. Okrem interných používateľov NBS ju využívajú aj účastníci finančných trhov, subjekty verejnej správy, médiá a široká verejnosť.

5.1 VÝVOJ V OBLASTI ŠTATISTIKY

Menovú a finančnú štatistiku v oblasti bankového sektora v roku 2018 ovplyvnila novela zákona o bankách v súvislosti so zatriedovaním hypotekárnych úverov na štatistické účely. Metodické zmeny aj nové požiadavky Európskej centrálnej banky na vykazovanie kapitálu, rezerv a pozícií voči jednotnému mechanizmu riešenia krízových situácií neovplyvnili právny rámec zberu údajov. Interné procesy sa sústreďovali na technické vylepšenie zostavovania a analýzu údajov.

²⁰ Zdroj: banky a pobočky zahraničných bánk.